

Eğitim Felsefesi ve Teknikeğitim Arası İlişki

Doç. Dr. Cevat ALKAN*

Eğitici personelin eğitimde çok önemli işlevleri olduğu ve uzmanlık alanları ne olursa olsun eğitim sektöründe ortak sorumlulukları bulunduğu bilinen bir gerçektir. Eğitimcinin profesyonel işlevi; amaçlar, yöntemler, içerik, düzen vb. konularda eğitimin kuram ve uygulama yönünden iyi anlaşılmasını gerektirmektedir. Eğitim felsefesi, insanda geliştirilecek davranış biçiminin (Nasıl bir insan?) belirlenmesi ve eğitim disiplininin uygulama yönü ile ilgili bir alan olarak önemli işleve sahiptir.

Teknik eğitim ise, sadece beceri ve bilgi öğretimi olmanın ötesinde eğitimin tüm diğer uzmanlık alanları gibi, uygulamalarını yönlendirecek ve değerlendirecek olan verilere ve sağlam uslamlamaya dayanan güçlü kuramlara gereksinim gösterir.

Batı kültürü, hernekadar düşünme ve yapma farklılığı ikilemi varsayımından hareketle mesleki yetenekler öğreten eğitimcilere uygulamaları ile ilgili olarak kuram geliştirme gereksinimini inkâr etmekteyse de, demokrasi fikrinin gelişmesi ve yaygınlaşması, bu tür antitezci varsayımların yeniden değerlendirilmesini gerektirmiş ve teknik eğitimcilere mesleki işlevlerini tüm olarak gerçekleştirme olanağı sağlamıştır. Herhangi bir entellektüel girişimin temel ilkeleri ve başlıca varsayımları felsefi temellerden kaynaklanmakta olduğundan, sağlıklı bir teknik eğitimin de felsefi varsayımlara dayanması gerekir. Bu nedenle her teknik eğitimcinin bu sonsuz soruşturma alanının aktif bir öğrencisi olması zorunludur.

Eğitim felsefesi ile teknikeğitim arasındaki ilişkiyi açıkça anlayabilmek ve eğitim felsefesinin teknikeğitime yapabileceği katkıyı görebilmek için felsefi soruşturmanın boyutlarına, temel niteliklerine ve bunların teknikeğitim için doğurgularına bakmak gerekir.

Felsefi incelemelerin birinci boyutu gerçeğin ve insanın doğası ile ilgilidir. Geleneksel felsefeler hernekadar insanın meslek boyutunu kabul ederlerse de bunlar, özelde mesleki teknikeğitim ve genelde insanın çalışmasını desteklemekte aşırı derecede ısrarlıdırlar. Bu anlayışa karşı bir tepki olarak mesleki eğitimciler insanın entel-

---

*Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

lektüel yönünün önemini ihmal ettiler. Bununla beraber, bu konuda  a da  felsefi varsayımlar mesleki teknike itime sağlam bir taban sunmaktadırlar.

«Var olma»nın birincil, «tecrübe»nin ikincil olduğu anlayışı, «yapma»nın önemi ile ilgili savın ortaya atılması ile bir hayli de i ti. Böylece, bir kimse «i  için eğitim»le ilgili politikalar ve uygulamaların, insanın eğitim ve i  yolu ile nasıl etkilendiği hususuna, çok büyük önem taşıdığını yadsıyamaz. İnsan karakterinin ve sosyal düzenin insanın kullanmasını   rendi i aletler ve bu aletlerin kullanıldığı görevlerin maksadı ve düzenine göre bi imlendi i ( retim ilişkileri) tarihsel bir olgudur.

Felsefi incelemelerin ikinci b y tu, bilginin yapısı, kaynağı, bilmenin yolları ve bilginin test edilmesi ile ilgilidir. Geleneksel varsayım, bilginin içeriğini öğrenme sürecinden ayıran ikilemli bir özelliğe sahiptir. Buna karşın  a da  bilgi kuramlarının savı, bilginin insan tecrübeleri ve bilimsel deneyimler yolu ile yapısalla tırılabilece i yönündedir. Bu durumda süreç birincil olmakta ve insan tabiatının kısmen onun eylemi yolu ile kazanılaca ı anlamında yeni orijinal bilginin oluşmasına yol açmaktadır.

Bu savın mesleki teknike itim için do urgusu çok büyüktür. İlk olarak bilgi üretim kuramı mesleki eğitim için başta gelen bir engel olan düşünme ve yapma antitezlerini red etmektedir. Öğretme-  renme ve çalışma gibi aktif beceriler bilgi üretim yöntemi olarak hizmet etme fırsatı bulmaktadır. I  için eğitim şimdi kendisinden yeni bir anlayışın do abilece i beceri öğretme yöntemi olarak öğrenmede bir süreklilik geli tirebilmektedir. Böylece bir kimse bir görevin nasıl yapılacağını   rendi inde bu «yapma» eylemi daha ileri bir bilgi için potansiyel bir kaynak olmaktadır. Bu yeni epistemolojik yaklaşım aynı zamanda geleneksel ölçüte yani «uygunluk ve tutarlılık» boyutlarına üçüncü bir boyut getirmektedir. Yeni boyut «sonuç»tur. Anlamı, bir fikrin ve onun geçerliliğinin ne i e yaradı ının sonucuna göre do rulanabilece i  eklinededir. Bu kavramın, pratik insan çabalarının sonuçlarına verdiği değer, pratik eylemlerin sonuçlarını değerlendirme ve gözlemlemeyi vurgulamak için meslek eğitimine verdiği sorumluluk ve mesleki beceriler yanında yeni fikirler geliştirme yönünden mesleki eğitim süreçlerine kazandırdığı yeni işlevler yönünden büyük do urguları olmuştur.

Felsefi soru tırmaların üçüncü boyutu «değerler»in doğası ve kaynaklarıdır. Yine geleneksel kuramlar bu konuda da meslek eğitimini desteklememi lerdir. Buna karşın yeni gelişmeler mesleki eğitimin amaçları ve yöntemlerinin kuramsal temellerini belirginle tirmesi nedeni ile umut vadedici olmuştur.

Geleneksel olarak araçlar ve amaçlar birbirinden ayrı telakki edilmişlerdir. Ayrıca araçları, amaçlara kıyasla daha düşük statüde görmüşlerdir. Bu nedenle mesleki eğitim bilgi üretmek için bilgi kazandırmak iddiasında olmadığından büyük ölçüde ihmal edilmiştir. Bununla beraber, yeni gelişmeler, amaçlar ve araçlar arasında ayırmadan çok süreklilik konusuna ağırlık vermişlerdir. Değerler, nihai amaç olarak bağımsız varolma yerine, ulaşıldığında daha ileriki hedefleri seçme ve onlara ulaşmada araç olarak görülmeğe başlamıştır.

Felsefi soruşturmanın bu temel boyutlarının kısaca tartışılması, bunların niteliği ve mesleki eğitim için doğurgularının incelenmesi açıkça göstermektedir ki eğitim selsefesinin mesleki ve teknikeğitime kuramsal bir temel oluşturmada ve yön vermede büyük etkisi ve katkısı vardır. Bu duruma göre eğer mesleki ve teknikeğitimin kuramsal temelleri belirlenecek, açıklanacak, uygulanacak ve geliştirilecek ise, bu alan ile eğitim felsefesi arasında yakın ilişkiler kurulması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Ayrıca bu husus, yalnızca ne eğitim felsefecileri tarafından ne de mesleki teknik eğitimciler tarafından gerçekleştirilemez. Bu konuda her iki grubun sürekli bir özveri ile işbirliği içinde bulunmaları gerekmektedir.

TÜRK EĞİTİM DERNEĞİ BİLİM DİZİSİ YAYINLARI :

- **Ulusal Eğitim Politikamız** : 100 TL.
- **Yükseköğretime Giriş Sorunları** : 100 TL.
- **Çocuk ve Eğitim** : 150 TL.
- **Temel Eğitim ve Sorunları** : 200 TL.
- **Atatürk ve Eğitim** : 400 TL.

Ülke çapındaki eğitimcilerin, Türk Eğitim Derneği «EĞİTİM TOP-LANTILARI»nda tartıştıkları bilimsel bildirimlerini içeren bu yapıtlarını, okurlarımıza sunmakla kıvanç duyarız.
